

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra FRU MARIES BAUTASTEEN VED RØNNEBÆKSHOLM

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 32.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947088697904/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Fru Mariæ Bantasteen

neskelige og folkelige, være kloge, indtagende og gudfrygtige, og skøndt det sjelden alt findes samlet, saa fandtes det dog ogsaa samlet hos den sjeldne Fru Marie.

Saasart derfor, alt i Christian den Ottendes Tid, da de fleste Godseiere sov trygt og drømte om Slaraffenland, Fru Marie indsaac, at Ridderskabet var uddøet og Borgene faldefærdige, og Forholdet mellem Herremænd og Bønder forstyrret, forbigstret og fortvivlet, da var hendes Beslutning taget at skille sig ved noget af det Kjøreste, hun havde i denne Verden, men dog ikke at gjøre det paa den nemmeste og som man siger fordeelagtigste Maade, men heller paa den ædelmodigste og besværligste Maade, fordi det var den bedste, den tjenligste for Folket og Mennesket, derfor ogsaa Vorherre behageligst, og dette sit ædle Forsæt satte hun iværk, saa utrættelig og saa elskværdig, at det maatte gjøre et dybt Indtryk ei alene paa dem, der lod sig overtale til deres eget Gavn, men selv paa dem, der haardnakket vægrede sig, enten fordi de ikke kunde komme ud af de gamle Folder, eller fordi de, efter mange feilslagne Forventninger, dog endnu ventede paa en Tvangslov, der endnu skulde skaffe dem bedre Kjøb, skøndt Fru Marie i det mindste solgte for halv Priis og læmpede sig, saa de kunde blive Selveiere uden i deres hele Levetid at svare synderlig mere end de havde svaret som Fæstere.

Fru Marie naaede vel med alt dette kun at blive af med omtrent det Halve af Rønnebæksholms Gods, men maatte hun levet nogle Aar endnu, havde hun dog vist naaet at blive det Hele kvit, og det uden at anvende det Nødmiddel, som hun vel ansaae for tiladeligt, men var dog for ædelmodig og folkelig til at anvende.

Der var nemlig især to Bønder paa Rønnebæksholms Gods, som ved at træste med Tvangs-Loven, forbindrede Endeel fra at skønne paa Godvilligheden, og Fru Marie sagde til mig: kaldte jeg nu Huusmændene deroppe til mig og sagde: disse to Gaarde vil jeg stykke ud til jer, saasart de bliver fæsteledige, da var jeg sikker nok paa, at alle de andre Bønder vilde skynde dem og kjøbe deres Steder, men det vilde være et skadeligt Exempel og sætte endnu mere ondt Blod mellem Bønder og Huusmænd, derfor gjør jeg det ikke. Jeg gav hende naturligviis Ret i begge Dele, og havde den Fornøjelse at kysse hende to Gange, fordi hun var saa klog og dog saa god, og jeg tvivlede heller ikke om, hun jo vilde faae sin Villie med det

Fru Mariæ Bantasteen

Gode, thi det var hun ikke blot vant til i sit Huus og i hele sin Kreds, men det var hun besynderlig skabt og skikket til, og jeg har tit, naar jeg sad med Døren paa Klem, i det lille grønne Kammer, ved Siden ad hendes Skriver-Stue og Bibliothek, høilig forundret mig over, hvordan hun baade kunde og vilde snakke med Bønder og Huusmænd hele stive Klokke-Timer, udlægge alt for dem, regne med dem og lee saa længe og saa mildt ad alle deres keitede Indvendinger, at de tilsidst maatte selv lee med og som oftest give Kiøb.

Ja, Fru Marie maatte vel, forsaavidt det kan passe paa saadanne »Leerkar«, som vi Mennesker dog igrunden alle er, kaldes den »Uimodstaaelige« selv for Sællandske Bønder og Huusmænd, thi skjøndt hun, som sagt, var den stolteste Adels-Fru, jeg har kiendt, og glemdes aldrig noget Øieblik, at hun nedstammede fra de gamle »Langer« med de »tre Roser« og skjøndt hun besad baade udvendig og indvendig den fineste Dannelse, jeg har mødt hos nogen Dannekvinde, saa var hun dog til Jævnshold saa sællandsk folkelig baade i Hjertelag, Tankegang og Talemaade, at alle sællandske Bønder og Huusmænd, for ikke at tale om deres Koner, maatte finde, hun var som en af dem, kun meget kiønnere, klogere, kiækkere og høimodigere.

Derfor følte Fru Marie ogsaa endnu langt mere Medlidenshed end jeg med de igrunden hjertelige, velbegavede, dristige, lystige og vittige, men magelige, forsømte, forblindede og tit forgjorte Sællandsfare, og da hun, ligesom jeg, ansaae en ægte Dansk, folkelig Livs-Oplysning for det eneste, der med Guds Hjelp kunde frelse og rette dem, saa faldt naturligviis mit Ord om en rigtig Dansk Høiskole, især for Bønderkare, aldrig i bedre Jord end hos hende, og naer jeg nogensinde at lægge ordenlig Grund til en saadan Høiskole, da maa den nødvendig hedde »Marielyst«, thi baade var det hvad hun for Alvor havde Lyst til og hvad hun drev paa, alt hvad hun kunde.

Ved den saakaldte Hartkornets Udjævning, som Fru Marie kaldte uretfærdig, skjøndt jeg ikke deri kunde give hende Ret, da havde hun den storartede Plan, som dog kvaldes i Fødselen, at alle Godseiere i Sælland og paa Smaa-Øerne skulde skænket den saakaldte »Godtgjørelse« til en Dansk Høiskoles Oprettelse, og den eneste Klemme hun satte paa de Bønder, som stod dem selv i Lyset, var, at for hvert Aar, de